

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний педагогічний університет
ім. А.С.Макаренка

Кафедра загальної та регіональної географії

Декан природничо-географічного
факультету

Г.Я.Касьяненко

« 30 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Прикладна географія

галузь знань: 10 Природничі науки
спеціальність: 106 Географія
освітньо-професійна програма: Географія
мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

« 30 » серпня 2019 р.

Голова _____
(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Суми- 2019

Робоча програма Прикладна географія

Розробник: кандидат географічних наук, доцент Бова Олександр Васильович

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 року.

Завідувач кафедри
загальної та регіональної географії
доцент

Корнус О. Г., к.г.н.,

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>0401 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>106 Географія</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 150		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		24 год.	6
		Практичні	
		22 год.	4
		Консультації	
		4 год	2
		Самостійна робота	
		100 год.	138
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Прикладна географія – галузь знань, яка вивчає територію, природно-територіальний комплекс, фізико-географічний процес або їх сполучення, регіональні фізико-географічні одиниці різних рангів, які вивчаються і оцінюються з практичної точки зору.

Метою вивчення курсу «Прикладна географія» є одержання знань про застосування різних методів та прийомів у вивченні природних, природно-техногенних систем для різних практичних потреб.

Головне завдання курсу полягає у забезпеченні на належному рівні підготовки магістрантів до розуміння сутності прикладних фізико-географічних досліджень, оволодіння методичних засад, що дають можливість ефективно вирішувати актуальні проблеми природокористування і охорони природи.

У результаті вивчення курсу «Прикладна географія» магістрант повинен вирішувати актуальні проблеми природокористування і охорони природи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- актуальні проблеми раціонального природокористування і охорони природи
- методику сучасних прикладних фізико-географічних досліджень

Вміти:

- самостійно володіти методикою галузевих прикладних фізико-географічних досліджень
- застосовувати методику ландшафтного аналізу території для цілей регіонального проектування.

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з навчальної дисципліни; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
B	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
C	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
D	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
E	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
F	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
FХ	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

**Розподіл балів Розподіл балів, які отримують студенти
для заліку**

Заліковий кредит 1		Сума балів
Розділ 1	Розділ 2	
Т 1 – Т 3	Т 4 - Т 10	100
10	50	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, контрольні роботи (тести), проект-презентації, індивідуальні завдання.

Питання для поточного контролю знань.

- Які із перерахованих не відносяться до принципів ландшафтного аналізу в регіональному проектуванні:
 - Ландшафто-функціональний
 - Історико-ландшафтний
 - Структурно-ландшафтний
 - Історико-структурний**
 - Все разом
- Зрощувальні меліорації впливають насамперед на:
 - Хімічний склад ґрунтів
 - Мікроклімат території
 - Розвиток ерозійних процесів
 - Водно-тепловий баланс ґрунту**
 - Все разом
- Об'єктами сільськогосподарської оцінки земель при ландшафтному підході є:
 - Агровиробничі групи земель
 - Сільськогосподарські типи земель
 - Ландшафти
 - Природні типи земель**
 - Все разом
- Інженерно-будівельна оцінка ПТК виконується при:
 - Сільськогосподарській оцінці земель
 - Меліоративній оцінці території
 - Районних плануваннях**

- D. Рекреаційній оцінці ПТК.
E. Все разом
5. Об'єктами ландшафтного дослідження при обґрунтуванні створення природних парків є:
A. Ландшафти
B. Фації
C. фізико-географічні райони
D. Урочища і місцевості
E. Все разом
6. Показниками необхідності меліорацій у випадку планування заходів по нейтралізації негативних наслідків господарської діяльності для природи є:
A. Низький вміст гумусу в ґрунтах
B. Висока кислотність ґрунтів
C. Еродованість і заболоченість земель
D. Вторинна засоленість або переосушення ґрунтів
E. Все разом
7. Схеми районних планувань складаються для:
A. Адміністративних районів
B. Приміських зон
C. Курортних районів
D. Адміністративних областей
E. Все разом
8. Екологічний ландшафтний моніторинг передбачає:
A. Слідкування за екологічним станом ландшафтів
B. Побудову реперної сітки пунктів спостережень на основі загальнонаукової ландшафтною карти
C. Супроводження спостережень оперативними ландшафтно- моніторинговими картами
D. Збір, зберігання і обробку фактичних даних
E. Все разом
9. Метою біологічної (сільськогосподарської) рекультивації земель є:
A. Створення водоохоронних лісових масивів
B. Створення протиерозійних лісових масивів
C. Землепорядкування земель
D. Відновлення родючості земель
E. Все разом
10. В якому масштабі здійснюють картографування ПТК при планувальних роботах природних парків?
A. 1: 25000- 1: 50000
B. 1: 5000 – 1: 10000
C. 1:10000- 1: 25000
D. 1: 50000- 1: 100000
E. Все разом

Питання для підсумкового контролю знань

1. Об'єкт, предмет, розвиток прикладної фізичної географії.
2. Принципи і методи ландшафтного аналізу у регіональному проектуванні.
3. Ландшафти як об'єкти господарського впливу і перетворення.
4. Стійкість ландшафтів до антропогенних навантажень.
5. Ландшафтно –географічне прогнозування.
6. Фізико-географічне обґрунтування проектів агроприродокористування .
7. Фізико-географічне обґрунтування схем і проектів районних планувань.

8. Фізико-географічне- обґрунтування проектів рекультивациі земель.
9. Фізико-географічне обґрунтування проектів містобудування.
10. Фізико-географічне обґрунтування проектів меліорації земель.
11. Врахування природних процесів , стихійних явищ при проектуванні геотехсистем, освоєння регіонів.
12. Геосистемний моніторинг у регіональному проектуванні.
13. Ландшафтне обґрунтування проектів організації природних парків.
14. Фізико-географічне обґрунтування ландшафтознавчих досліджень при планування природоохоронних заходів.
15. Ландшафтне обґрунтування схем і проектів природокористування.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні і методичні аспекти прикладної фізичної географії

Тема 1. Об'єкт, предмет і розвиток прикладної фізичної географії.

Тема 2. Принципи і методи ландшафтного аналізу у регіональному проектуванні.

Тема 3. Ландшафти як об'єкти спроектованого господарського впливу і перетворення.

Розділ 2. Фізико-географічне обґрунтування схем і проектів природокористування

Тема 4. Фізико-географічне обґрунтування схем і проектів агроприродокористування та меліорації земель.

Тема 5. Фізико-географічне обґрунтування районів планувань.

Тема 6. Фізико-географічне обґрунтування містобудування.

Тема 7. Фізико-географічне обґрунтування рекультивациі земель.

Тема 8. Фізико-географічне обґрунтування природоохоронних заходів.

Тема 9. Геосистемний моніторинг у регіональному проектуванні.

Тема 10. Ландшафтні підходи до оптимальної організації регіонів.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб.	конс	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Теоретичні і методичні аспекти прикладної фізичної географії						
Тема 1. Об'єкт, предмет і розвиток прикладної фізичної географії.	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Принципи і методи ландшафтного аналізу у регіональному проектуванні.	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Ландшафти як об'єкти спроектованого господарського впливу і перетворення.	12	2	2	-	2	12
Разом	24	6	6	-	2	22
Розділ 2. Фізико-географічне обґрунтування схем і проектів природокористування						
Тема 4. Фізико-географічне обґрунтування схем і проектів агроприродокористування та меліорації земель.	6	2	2	-	-	6
Тема 5. Фізико-географічне обґрунтування районних планувань.	6	2	2	-	-	6
Тема 6. Фізико-географічне обґрунтування	8	2	2	-	-	6

містобудування.						
Тема 7. Фізико-географічне обґрунтування рекультивациі земель.	8	2	2	-	-	6
Тема 8. Фізико-географічне обґрунтування природоохоронних заходів.	18	2	2	-	-	16
Тема 9. Геосистемний моніторинг у регіональному проектуванні.	8	2	2	-	-	18
Тема 10. Ландшафтні підходи до оптимальної організації регіонів.	14	4	4	-	2	20
Разом	98	16	16	-	2	78
Усього годин	150	24	22	-	4	100

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовний модуль 2	
1	Аналіз схем і проектів сільськогосподарського проектування	2
2	Аналіз схем і проектів районних планувань	2
3	Аналіз схем і проектів містобудування	2
4	Аналіз схем і проектів природоохоронного проектування	2
5.	Ландшафтні підходи до оптимальної організації регіонів.	2
	Всього	10

6. Рекомендована література

Базова

1. Герасимов И.П. Советская конструктивная география. – М.: Наука, 1976. - 208 с.
2. Жучкова В.К. Природная среда – методы исследования. – М.: Мысль, 1982.
3. Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. – Киев: Вища школа, 1988. – 190 с.
4. Шищенко П.Г. Принципы и методы ландшафтного анализа в региональном проектировании. Монография. – Киев: Фитосоциоцентр, 1999. – 284 с.

Допоміжна

1. Исаченко А.Г. Оптимизация природной среды (географический аспект). – М. : Мысль, 1980. – 264 с.
2. Конструктивно-географические основы рационального природопользования в УССР. – К. : Наукова думка, 1980. – 200 с.
3. Маринич А.М. Конструктивно-географические исследования региональных проблем природопользования в УССР // Изв. АН СССР. Сер геогр. – 1982. - № 6. – С. 49 – 52.
4. Швебс Г.И. Концепция природно-хозяйственных территориальных систем как новой основы организации сельскохозяйственного природопользования // Физическая география и геоморфология. – 1989. – Вып. 36. – С. 14 – 18.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.eco.sumy.ua> / Сайт Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Сумській області

2. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1264-12> / Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
3. <http://www.menr.gov.ua/content/article/42> / Міністерство екології та природних ресурсів України

